

Handläggare: Katarina Höök
Telefon: 508 18 138

Kvalitetsredovisning

Strukturella förutsättningar och organisation

Farsta stadsdelsområde ligger i södra Stockholm. Området omfattar Svedmyra, Tallkrogen, Gubbängen, Hökarängen, Sköndal, Fagersjö, Farsta strand, Farsta, Larsboda och Farstanäset.

Avdelningen förskola leds av en avdelningschef med en stab som består av en verksamhetscontroller, en pedagogisk utvecklingsledare och två köhandläggare. Till verksamheten knyts funktioner från andra avdelningar inom förvaltningen, som PA-konsult, economicontroller och lokalintendent.

Avdelningen har en stödenhet som omfattar en enhetschef/resurssamordnare och , två resurspedagoger. Psykologtjänsten har varit vaknat ett halvår. Förskolorna vänder sig till stödenheten för att söka verksamhetsstöd, handledning och rådgivning. Förskolestöd erbjuder internföreläsningar på teman utifrån verksamhetens behov.

Farsta har sju förskoleområden som sinsemellan har olika förutsättningar beroende på

- demografi; ett spektrum av boendeområden från äldre villaområden till stora flerfamiljsområden med hyresrätter med stor andel barnfamiljer som bor i andrahand
- mångkultur; andelen barn med annat modersmål än svenska varierar mellan förskoleområdena från 14 till 58 procent
- pedagogisk högskoleutbildning; enheternas andel förskollärare varierar mellan 28 till 43 procent på förskolorna

Förskoleområdena har mellan fem och sju förskolor. Dessa har skiftande lokal- och personalmässiga förutsättningar och har kommit olika långt i processen med utvalda utvecklingsområden. I några fall har enheterna på grund av renovering av lokaler eller organisatoriska skäl flyttat barngrupper och krävt extrainsatser av ledningen. Föräldraengagemanget varierar och enheterna har kommit olika långt med att utveckla en gemensam värdegrund och att bygga pedagogiska miljöer som svarar mot den reviderade läroplanen.

De sju förskoleenheterna leds av en förskolechef samt en eller två biträdande förskolechefer. Gubbängen och Tallkrogen har en intendent som arbetar deltid på båda områdena. Fyra förskoleområden har administrativa assistenter.

Vid årsskiftet var 2192 barn inskrivna och det är 75 fler barn jämfört med 2017. Efterfrågan på förskoleplatser var under våren fortsatt högt och förtätning har varit nödvändigt under en period för att klara garantin under och för evakuering vid ombyggnationer. Under hösten har det däremot varit flera enheter som inte har kunna fylla alla sina platser och den del avdelningar har tomställts.

Under året har en äldre förskola med tre avdelningar avvecklats i Centrala Farsta. Lokalen var äldre och uppfyllde inte dagens krav. I samma område öppnades en ny förskola, Blombacka, med åtta avdelningar. Tillskottet under året har totalt varit sju nya avdelningar. Kolonnettens förskola i Tallkrogen som öppnade 2016 har först mot slutet av 2017 haft ett tillräckligt stort söktryck för att anställa personal och öppna ytterligare två avdelningar..

Rekrytering

Andelen förskollärare är i snitt 36 procent enligt förvaltningens egna beräkningar. Samma resultat som år 2016. Rekrytering av förskollärare är ett fokusområde och förskolecheferna lägger ner mycket tid på den ständigt pågående rekryteringsprocessen. Parallellt är det dock många medarbetare som väljer att byta arbetsplats. En förklaring är att förskollärare är mycket efterfrågade och det finns möjlighet att höja sin lön om man flyttar på sig.

Förvaltningen har haft avtal med ett marknadsföringsföretag för att förstärka spridningen av information om utlysta pedagogiska tjänster. Farsta har på olika sätt arbetat för att sprida information om verksamheten, broschyr, powerpoint-presentation och en film. En lokal rekryteringsdag har anordnats under våren. Representanter för alla förskolområden var på plats för att informera om verksamheten och lediga tjänster. Utöver det hade Farsta en monter på Skoljobbsmässan.

	2017	2016	2015
Antal inskrivna barn	2192	2117	2246
Andel förskollärare	36,1	36,4	36,7
Barn per personal	4,9	4,9	4,9
Barn per grupp	15,5	15,5	15,7
Andel barn med annat modersmål	38		
Andel personal med annat modersmål	44		

Andel förskollärare (tertialrapport 2) och andra modersmål än svenska

	Andel fsk	Andel barn med annat modersmål än svenska	Andel flerspråkig personal
Tallkrogen	43	14	13
Gubbängen	36	34	22
Hökarängen	33	30	30
Sköndal	40		
Centrala Farsta	33	57	51
Farsta strand	36	32	59
Fagersjö	28	58	44

Det saknas uppgifter från en del förskolor i Tallkrogen och Sköndal.

Andelen förskollärare är densamma som år 2016, 36 procent. Alla enheter har dock en annan andel jämfört med förra året. Det har visat sig att förskoleområden som hade över 40 procent förskollärare har sänkt sin andel. Tallkrogen men en procentandel, Gubbängen med fem och Sköndal med fyra. Tre enheter som hade relativt låg andel förskollärare 2016 har i stället ökat sin andel, Hökarängen med fyra procentandelar, Centrala Farsta med två och Farsta strand med tre. Fagersjös låga andel förskollärare är dock en procentandel lägre.

Antalet barn per personal är **4,9** och överensstämmer med stadens mål. Antalet barn per avdelning 15,5, samma antal som 2016. Under hösten har flera av Farstas förskoleområden saknat barn och haft i genomsnitt en avdelning i malpåse. En del lokalutrymmen för små för att ha 16 barn inskrivna och några avdelningar är under uppbyggnad för att de är nya alternativt på grund av omstruktureringar.

Statistiska underlag, framtagna till verksamhetsberättelse 31 dec 2017

Underlag, källor och kvalitetsarbetets genomförande

Förskoleverksamheten utgår från skollagen, Läroplan för förskolan (Lpfö98), FN:s barnkonvention, Stockholms stads förskoleplan och riktlinjer i kommunfullmäktiges budget 2018. Åtagandena är kopplade till läroplanen, Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, Stockholms stads mål och Farsta stadsdelsnämnds mål och värderingar.

Lagar som är av betydelse för verksamheten är socialtjänstlagen, miljöbalken, diskrimineringslagen, personuppgiftslagen (PUL) och livsmedelslagen. Andra underlag är Hållbarhetskommisionens delrapport 2016, Förskolan – En god investering i jämlika villkor, En likvärdig förskola för alla barn – innebörder och indikatorer, vetenskapsrådet, 2015, särskilt delrapport II Förskolans kvalitet och

måluppfyllelse, 2017 och Skolverkets allmänna råd för Måluppfyllelse i förskolan, 2017.

Rapporten bygger på enheterna kvalitetsredovisningar, kvalitetsindikatorn, stadens förskolundersökning, tertialrapportering, förvaltningens uppföljning i dialog med förskolechefer, förskolestöds analyser och chefernas bedömning av sin verksamhets digitalisering.

Resultat läroplansmålen

Digitaliseringen av kvalitetsindikatorn har förenklat analys och uppföljningsarbetet av läroplansmålen. Förskoleverksamheten har under året haft i uppdrag att se över den pedagogiska miljön och att lägga stor vikt vid att arbeta med den reviderade kvalitetsindikatorn. En bra pedagogisk miljö är en förutsättning för att uppfylla läroplanens mål, språk, matematik, naturvetenskap och teknik samt skapande verksamhet.

Resultat Kvalitetsindikator	Snitt Farsta	Skillnad Lägst – högst
Pedagogisk miljö och material	3,6	9 3,1 – 4,0
Skapande verksamhet	3,6	5 3,3 – 3,8
Språk och kommunikation	3,6	7 3,3 – 4,0
Matematik	3,5	7 3,2 – 3,9
Naturvetenskap och teknik	3,5	6 3,2 – 3,8

Pedagogisk miljö och material

Förskolornas genomsnittliga bedömning av hur pass långt de har kommit i arbetet med ”Pedagogisk miljö och material” är 3,6 (2016 3,6). Förskolområdenas samlade resultat pendlar mellan 3,1 och 4,0, vilket signalerar att pedagogisk miljö är ett tydligt utvecklingsområde 2018 för en del av förskoleenheterna. 2016 var skillnaden i bedömning mellan enheterna betydligt mindre.

Föräldrarnas är till 84 procent nöjda med att ”Den pedagogiska miljön uppmuntrar till lek, utveckling och lärande”. En förbättring med en procentenhet jämfört med 2016. Det råder dock stor skillnad mellan förskolområdena om föräldrarnas nöjdhetsgrad, från 75 till 91 procent nöjda.

Både 2016 och 2017 har pedagogisk miljö varit ett av fokusområdena, men det har inte resulterat i att personalens bedömning av det pedagogiska arbetet inom området har höjts. En förklaring kan vara att den nya digitala indikatorns tydlighet om vad som krävs för att uppfylla en nivå. En tänkbar förklaring kan vara att medarbetarna är mer kritiska just på grund av att pedagogisk miljö varit i fokus och att man inte anser att man nått ända fram. Området kräver inköp som förutsätter att man gör det etappvis och större inköp får planeras på flera års sikt.

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

Samtliga medarbetare bedömning av hur väl förskolorna har klarat att uppfylla läroplansmålet ”Skapande verksamhet och olika uttrycksformer” är oförändrat 3,6. Det råder dock stora skillnader i de olika enheternas bedömning om sitt pedagogiska arbete rörande skapande verksamhet (3,3 - 3,8). Enheternas bedömning av hur långt arbetet har nått inom området är mer samstämmigt. Skillnaden mellan enheterna har sjunkit med tre enheter.

Föräldrarna ger ett gott betyg till förskolornas arbete med att utveckla barns förmåga att skapa och att uttrycka sig i olika former. 87 procent är nöjda med hur förskolorna uppmuntras till lek genom eget skapande. En förbättring med två procentenheter. De råder stor skillnad på föräldrarnas nöjdhet mellan de olika förskolorna, spannet är mellan 79 och 92 procent nöjdhet.

Skapande verksamhet är en stor del av verksamheten på förskolorna. Förskolorna har olika projektteman som alltid innefattar skapande verksamhet och barnen får träning i språk, insyn i matematiskt tänkande och naturvetenskapliga och tekniska fenomen in som en del av det skapande arbetet. Förskolepersonalen ger barnen möjlighet att pröva på många olika material att uttrycka sig med och lär ut olika tekniker.

Under året har alla barn fått ta del av två teaterföreställningar anpassade efter barnens ålder. Efteråt har barnen på olika sätt fått möjlighet att bearbeta sina intryck med olika skapande uttrycksformer. Personal som har medverkat har svarat på hur nöjda de bedömer att barnen varit med vårens scenföreställningar. Resultat visar på ett genomsnitt på 94 procent nöjda barn (2016 91 %).

De äldre barnen har varit delaktiga i ett projekt ”Världen är en stor färgglad lekplats” och handlar om geografikartor och den del av vår stora värld som ligger utanför Europa i samarbete med Konsthall C i Hökarängen. Femåringarna har tillsammans med två konstnärer skapat ett konstverk per förskola.

Förvaltningen har gjort en enkätundersökning om barnen engagerades av temat, 95 procent och samma resultat för att de hade hitta sätt att uttrycka sitt skapande.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Förskolornas genomsnittliga bedömning av hur pass långt de har kommit med området ”Barns språkliga och kommunikativa utveckling” är 3,6 (2016 3,5). Förskolornas samlade resultat pendlar mellan 3,3 – 4,0 i sin bedömning av i

hur långt man har kommit i sitt arbete med att utveckla barnens språk i jämförelse med läroplanens mål. Samma skillnad som 2016 mellan ytterligheterna, men på en högre nivå.

Föräldrarna är dock nöjda med hur barnen uppmuntras att utvecklas språkligt, 84 procent är nöjda (2016 83 %). Det råder dock stor skillnad mellan förskolornas vårdnadstagens bedömning, från 73 till 90 procent nöjda.

Farsta har haft ett stort fokus på att bli än nu bättre på att arbeta med barnens språkutveckling. Att stimulera barnen i deras språkutveckling arbetar förskollärarna och barnskötarna med dagligen. Barngrupper organiseras för att främja att barnen talar, diskuterar, reflekterar och ställer frågor. Förskolebarnen möts av positiva attityder till sitt språk och sin kultur. Olika modersmål, religioner, namn, seder och bruk ses som en tillgång. Barn med annat modersmål uppmärksammas och i de fall det finns tillgång till tvåspråkiga pedagoger läser man böcker på deras eget språk. Föräldrars kunskap och erfarenhet om det sociala och kulturella sammanhanget som barnet vuxit upp i tas tillvara. Intern uppföljning visar dock att flera barn trots stora insatser har ett stort behov av att utveckla sitt språk.

Farstas nya språkprogram med tydliga tips om hur man uppmärksammar att barn inte har ett åldersadekvat språk och hur man kan arbeta med språkträning i förskolans olika aktiviteter har implementerats under året. Förskolorna gör en årlig kartläggning av barnens språkliga bakgrund och vilka språk de möter i hemmet. Förskollärarnas och barnskötarnas språkkompetens kartläggs och används som ett urvalskriterium vid nyrekrytering.

Farsta har ett övergripande språknätverk för erfarenhetsutbyte och för dialog om hur barns språkutveckling kan förbättras. Förskolestöds enhetschef leder språknätverket som har i uppdrag att samordna kunskapsutveckling med betoning på flerspråkighet och att införa evidensbaserade arbetssätt. Enskilda förskolor har fått fortbildning på temat språkutveckling och språkstörningar i samband med utredningar kring barn i behov av särskilt stöd.

Barns matematiska utveckling

Förskolornas genomsnittliga bedömning av hur pass lång de har kommit med området "Barns matematiska utveckling" är 3,5 (2014 3,3). Förskolornads samlade utvärderingsresultat pendlar mellan 3,1 och 3,9. 2016 var skillnaderna mellan förskolornas bedömning inte så stor. Flera enheter har behov av att se över hur man på ett bättre sätt kan uppmärksamma vardagsmatematik i det dagliga arbetet. Om man ser till vad vårdnadshavarna tycker så har det skett en klar förbättring. De är betydligt mer nöjda (80 %) med hur barnen uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande jämfört med 2016 (75 %).

Matematik är ett fortsatt utvecklingsområde, men är den del av det vardagliga arbetet, i samband med rutiner och i de aktiviteter som barnen möter.

Naturvetenskap och teknik

Förskolornas genomsnittliga bedömning av hur pass långt de har kommit med området "Naturvetenskap och teknik" är 3,5 (2016 3,4). Förskoleområdenas samlade resultat pendlar mellan 3,2 och 3,8. Samma skillnad som år 2016 men ett steg högre för den enhet som värderar sitt arbete med naturvetenskap och teknik högst. Föräldrarna är mer nöjda, sammantaget anser 80 procent av föräldrarna att förskolorna uppmuntrar barnen i att utveckla förståelse för naturvetenskapliga fenomen (78 % 2016). Skillnaden mellan föräldrarnas tyckande i de olika områdena är mellan 67 procent nöjda till 88 procent. Ett betydligt snävare spann än jämfört med 2016.

Naturvetenskap och teknik är ett fortsatt utvecklingsområde, men är den del av det dagliga arbetet på samtliga förskolor. Arbeten med naturmaterial, vatten och samt och experimenterande av olika slag som rör naturvetenskapliga fenomen är återkommande och mycket uppskattat av barnen. För att förbättra resultaten behöver enheterna i ännu större utsträckning utmana barnen med olika naturvetenskapliga och experiment. En del pedagogiska miljöer behöver ses över så att de uppmuntrar barn att fundera över olika naturvetenskapliga fenomen och vilja pröva olika hypoteser.

Satsningar på utveckling som ett resultat av verksamhetsanalys och omvärldsbevakning

Strategiskt arbete

Avdelningens planeringsdagar har en viktig funktion i det övergripande strategiska arbetet med kvalitetsutveckling. Då sker uppföljning, fördjupning och erfarenhetsutbyte på olika teman utifrån årets verksamhetsplan och gemensamma strategiska beslut.

Under 2017 har förskoleverksamheten haft fokus på att arbeta strategisk för att nå målet med en likvärdig förskola med god kvalitet vilket förutsätter att förskolenheterna till stora delar har samma förutsättningar och ett övergripande systematiskt kvalitetsarbete. Ambitionen har varit att belysa hur förskollärare planerar och analyserar undervisningen så att den utmanar och stimulerar barns utveckling och lärande? Hur skapar förskolechefen förutsättningar för undervisningen och hur får förskolechefen kännedom om verksamhetens måluppfyllelse? Hur beaktar förskolechefen förskoleenhetens strukturella resurser utifrån likvärdig kvalitet, barns bästa och barns olika behov.

Skolverkets löpande information om förslag till förändringar och ny skrivning i den reviderade läroplanen och arbetet med att införa skolplattformen med modulen för pedagogisk dokumentation har varit välkomna bidrag till processen att utveckla undervisningsuppdraget och säkra övergripande förutsättningar för det.

Övriga insatser avdelningen har tagit i eller planer att genomföra för att bidra till likvärdiga förskolor som kan nämnas är

- Ta fram gemensamma lönekriterier, se över befintliga för förskollärare och nya kriterier för barnskötare
- Gemensam mall för introduktion av medarbetare och inskolning/introduktion familjer
- Ta fram en checklista för nystart av förskolor, vad ska göras och vem gör det?
- Riktlinjer för pedagogisk utvecklingstid
- Handlingsplaner för arbetslag som är på nivå 2 i WKI

Kompetensutveckling

Ledningsgruppen har fått inspirationsföreläsningar och workshops om skolplattformens införande, presentation av Onenoteverktyget, konkreta tips från en enhet på temat digitalisering i förskola, föräldrastödsinsatser och systematiskt brandskydd. Två förskolechefer har under året gått rektorsutbildning varav en avslutat sin utbildning.

En övergripande satsning 2016 – 17 har varit utbildning i pedagogisk dokumentation som verktyg i förskolan i relation till läroplanen riktad till förskolepersonal. Totalt har 60 personer gått en grundkurs 20 personer en fördjupningskurs. Utbildningen förväntas leda till att arbetslagen får verktyg till att förbättra uppföljningen och analysen av det pedagogiska arbetet med fokus på var barnen mött för utmaningar, vad de lärt sig och vilka barn som behöver anpassningar.

Stödenheten har erbjudit föreläsningar på följande teman; utvecklingspsykologi, språkutveckling, hur vi bemöter barn med problemskapande beteende, pedagogiska miljöer och grupprocesser och barns meningskapande. Föreläsningarna är ett svar på vad förskolpersonalen efterfrågar och behov som enheten möter när de handleder arbetslag. Kompetensutvecklingen syftar till att ge personal kunskap och konkreta metodtips om hur de ska arbeta för att ge alla barn bästa tänkbara grund för att utvecklas utifrån sina förutsättningar. En storföreläsning Med Maggie Dillner för all personal har genomförts om autism, ”Hur barnen kan erövra leken”.

Totalt 12 barnskötare har gått erfarenhetsbaserad utbildning till förskollärare, tre har avslutat studierna under året. Sex utbildade barnskötare har genomfört halva sin erfarenhetsbaserade utbildning till barnskötare, tre stycken har avslutat sin utbildning är klar. Tillskottet av nyutbildade barnskötare och förskollärares fördjupade pedagogiska kunskap förväntas leda till att förskolans läroplans intentioner om kunskapsförmedling fördjupas och att enskilda barns utveckling uppmärksammas.

Från Farsta deltog 120 medarbetare och förskolechefer i Stockholms Förskolesummit. Syftet med konferensen var att bidra till verksamhetsutveckling som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och på så sätt bidra till att barn och vårdnadshavare erbjuds en likvärdig förskoleverksamhet av hög kvalitet.

Stockholms universitet har avslutat en utbildning av 13 handledare till förskollärarstudenter fördelade på samtliga förskoleområden. Utbildningen är tänkt att bidra till att mentorerna stannar i Farsta och att deras VFU-studenter väljer att söka arbete i Farsta.

Farsta har under 2017 tagit emot 48 studenter som haft sin verksamhetsförlagda praktik på förskolorna. Studenterna bidrar med inspiration och förmedlar evidensbaserade nya forskningsresultat.

Avdelningschef har bjudit in förskollärare till öppna dialogmöten vid tre tillfällen för att berätta om visioner och konkreta planer och för att få information om vad förskollärarna ser för utvecklingsbehov. Teman har varit förskollärarnas yrkesroll, förutsättningar för undervisning och gemensamt systematiskt kvalitetsarbete som stöd för likvärdig kvalitet i verksamheterna.

Kompetensförsörjning

Rekrytering och introduktion av nya medarbetare tar mycket tid för cheferna och kräver stort engagemang och att förbättra det är prioriterat 2018. Effekter av marknadsföring kommer att ses över, den interna mottagningsorganisationen och introduktion av nya medarbetare, förskollärarnas förutsättningar att fullfölja undervisningsuppdraget och generella utbildningsbehov för att öka attraktiviteten att stanna i Farsta och höja den pedagogiska kvaliteten. Målet är se över rekryteringsprocessen, ge alla medarbetare tydliga förutsättningar för sitt uppdrag, öka andelen förskollärare och minska andelen sjukskrivna på grund av stressrelaterade sjukdomar.

Jämställdhet

Under året har samtliga förskoleområden gjort en intern undersökning eller utvärdering på temat jämställdhet. Oftast har det handlat om att synliggöra om arbetslagen oavsiktligt behandlar pojkar och flickor olika eller barn av de båda könen de tar emot och använder olika pedagogiska arbetssätt eller miljöer. Nästa steg är att genomföra erfarenhetsutbyte, vilka undersökningar uppfyllde ej syftet alternativt visade på användbara resultat.

Förskoleundersökning

Farsta stadsdelsförvaltning uppvisar i årets förskoleundersökning förbättrade resultat med flera procentenheter jämfört med 2016 för samtliga fem målområden Utveckling och lärande, Normer och värden samt barns inflytande, Samverkan med hemmet, Kost, rörelse och hälsa och Nöjdhet, trygghet och rekommendation. De genomsnittliga nöjdhetsresultaten för enskilda påståenden är dock generellt lägre än eller jämförbara med stadens genomsnitt.

Farstas vårdnadshavare är enligt enkätundersökningen generellt mycket nöjda med förskoleverksamheten i dess helhet, med betoning på barnens utveckling och lärande och att de är trygga på förskolan. Två utvecklingsområden är tydliga. Samverkan med hemmet behöver utökas och förskolornas kommunikation med vårdnadshavarna om verksamhetens olika målområden måste förbättras. När det gäller målområdet Kost, rörelse och hälsa måste förskolorna arbeta med att förbättra kommunikationen. Svarsfrekvens måste höjas för att säkerställa vårdnadshavarnas delaktighet och inflytande.

Inom området mänskliga rättigheter och likabehandling utmärker sig resultaten positivt. Ingen av förskolorna har ett nöjdhetsresultat på färre än 70 procent nöjda vårdnadshavare när de har bedömt följande påståenden.

- Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.
- Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt.

Förskoleundersökningen gav vid handen att vårdnadshavare till flickor generellt är mer nöjda med verksamheten än vårdnadshavare till pojkar. Följande påståenden uppvisar mätbara skillnader i form av mer nöjda vårdnadshavare till flickor: barnen uppmuntras att utveckla sitt språk, sitt matematiska tänkande, att skapa och uttrycka sig i olika former och att utveckla sina sociala förmågor.

Resultatjämförelser andra stadsdelsförvaltningar i ytterstaden visar på att Farstas resultat är jämförelsevis bra, men det finns en förbättringspotential. Redovisade frågor rör nöjdhet med förskolan som helhet.

Jag kan rekommendera mitt barns förskola, %			
Farsta	Skarpnäck	Skärholmen	Hässelby-Vällingby
85	87	83	82

Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola, %			
Farsta	Skarpnäck	Skärholmen	Hässelby-Vällingby
87	90	84	86

De kommunala förskolorna i Farsta har sammantaget lite bättre resultat än de fristående, med undantag för målområdet Kost, rörelse och hälsa.

Målområden	Farstas kommunala förskolor, %	Farstas fristående förskolor, %
Utveckling och lärande	82	78
Normer och värden samt barns inflytande	90	87
Samverkan med hemmet	81	81
Kost, rörelse och hälsa	75	78
Nöjdhet, trygghet och rekommendation	87	82

För målområdet Utveckling och lärande har de kommunala förskolorna ett sammantaget bättre resultat för påståendena om pedagogisk miljö, möjligheter att ta del av kulturutbud utanför förskolan samt om barnen använder digitala verktyg i sitt lärande. När det gäller Normer och värden samt barns inflytande utmärker sig de kommunala förskolornas resultat med att barnen känner sig trygga på förskolan och att personalen bemöter barnen respektfullt. Inom målområdet Samverkan med hemmet är vårdnadshavarna som har sina barn på fristående förskolor mer nöjda med möjlighet till delaktighet, att lämna synpunkter och att kommunicera digitalt. De kommunala förskolorna har dock avgörande bättre resultat rörande dokumentation av barns utveckling och lärande.

De fristående förskolornas goda resultat inom målområdet Kost, rörelse och hälsa handlar främst om att vårdnadshavarna är nöjda med att förskolorna serverar en varierad och närings-riktig mat. När det gäller målområdet Nöjdhet, trygghet och rekommendation har de kommunala förskolorna genomgående bättre resultat än de fristående.

Påståenden	Kommunala förskolor, %	Fristående förskolor, %
Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola	87	vis82
Jag upplever att förskolan i sin helhet är trygg och säker för mitt barn	89	83
Jag kan rekommendera mitt barns förskola	85	80

Digital utveckling

Utvärdering av LIKA-enkätens kartläggning av den digitala mognaden i organisationen visar att enheterna generellt måste arbeta med säkra att digitala verktyg används på ett sätt som ökar barnens delaktighet i arbetssätt och dokumentation. Vidare säkra att digitala verktyg används för att främja kollegialt lärande. Enkätresultatet visar att utvecklingsområden för samverkan med vårdnadshavare är digital kommunikation och inflytande via digitala verktyg. Förvaltningen kommer under 2018 att följa stadens införandestrategi för Skolplattformen, som förväntas ge helt andra möjligheter till likvärdig dokumentation och digital kommunikation med vårdnadshavare. Digitalisering är ett 2018 års övergripande mål inom förskoleverksamheten. En plan för digitaliseringen i förskolan har tagits fram. En inventering av förskolornas digitala utrustning har genomförts och förskolecheferna har med hjälp av LIKA-enkäten identifierat sina enheters digitala utgångsläge. Farstas förskolledning har varit piloter och har följt Lean Educations utbildning ”Ledarskap i digitaliseringens tid”. Utbildning av skolplattformens ambassadörer börjar i januari. Medarbetarna har sedan i uppdrag att fortbilda sina kollegor. I februari genomförs en stor-föreläsning för all personal på temat digital kompetens och digitala verktyg och lärmiljöer kopplat till den reviderade läroplanens undervisningsbegrepp.

Språkförskola

Sedan 2016 har Farsta en särskild språkverksamhet för en mindre grupp barn med grava språkstörningar som får särskilda logopedinsatser. Andelen barn med grava språkstörningar har ökat de senaste åren och förvaltningen har uppmärksammat att det finns flera barn på förskolorna som har behov av intensiv språkträning i en liten barngrupp. En språkverksamhet startade hösten 2016 med en kontrakterad logoped. Övriga medarbetare har erfarenhet av att arbeta med teckenstöd. De inskrivna barnen ges möjlighet till kontinuerlig individuell språkträning och får samtidigt utifrån sina behov och förutsättningar möjlighet att vara inkluderade i olika delar av den övriga förskolans verksamhet. Efterfrågan på har varit stor. Farsta har ambition att få till en överenskommelse med staden att få ombilda språkverksamheten till anslagsfinansierad språkförskola. En utredning har gjorts som visar på att språkförskola skulle bidra till ett mer professionellt intagningsförfarande och öka kvaliteten på verksamheten. En språkförskola förutsätter samverkan med landstinget som då finansierar logopedtjänst, utbildning och visst materialinköp. Södra delen av Stockholm saknar en kommunal språkförskola och söktrycket på övriga språkförskolor är stort.

Fördjupad lässatsning

Farsta har haft väl fungerande samarbete med de lokala biblioteken under tre år som har syftat till att barnen ska få mer lästid som är planerad och genomtänkt. Läsombud har utsetts som har inspirationsmöten med personal från de lokala folkbiblioteken. Samarbetet har resulterat att läsmiljöerna har setts över på förskolorna och mer aktivt val av böcker utifrån anknytning till projekt som pågår eller uttalat intresse från barnen. Vidare information till föräldrarna om vikten av att läsa för barnen. Under hösten 2017 har Farsta medverkat i att planera för ett projekt att i samarbete med folkbiblioteket i Farsta centrum införa ett förskolebiblioteket på två förskolor i Fagersjö. Projektet startar i januari och förväntas leda till ett ännu mer utbredd och väl planerat och iscensatt läsande tillsammans med barnen, kompetensutveckling av pedagogerna, översyn av läsandemiljöerna och inspirationsinsatser för ökat läsande i hemmen via samverkan med vårdnadshavarna.

Centrum för professionell utveckling

Som ett led i arbetet med kompetensförsörjning planerar Farsta att förbättra den interna VFU-organisationen och ha övergripande informationsmöten med studenterna. Farsta har dessutom getts möjligheter att vara med i projektet Centrum för professionell utveckling, ett samarbete med Södertörns högskola

tillsammans med Skärholmen. Tanken med projektet är att handledarna ska få en större förståelse för vad studenterna studerar och högskolan att få bättre kontakt med vad studenterna möter under sin praktik. Första kommer tillsammans med Skärholmen att ordna med seminarier för att bidra till professionsutvecklingen och handledarna kommer att få gå på en del av studenternas seminarier på SH.

Stödenheten

Stödenheten har under året sett över sin organisation, sina arbetsätt och sina uppföljningsmetoder i samband med att de tagit fram sitt bidrag till stadens kvalitetsutmärkelse. Det övergripande målet 2018 är att utifrån egna och andra stadsdelsförvaltningars erfarenheter tillsammans med enheterna ha dialog om "Hur kan vi arbeta preventivt med barn i behov av särskilda behov?" Enheten har funnit att det generellt finns anledning att se över förskolepersonalens kunskaper om barns utveckling, grupprocesser, språkutveckling med mera.

Utvecklingsområden 2018

Föreskolverksamhetens övergripande utvecklingsområden

- Digitalisering av förskolan – införande av Skolplattformen, digitala metoder och arbetsätt
- Pedagogisk likvärdighet – höjd kvalitet och förutsättningar i pedagogisk miljö och kvalitetssäkring av undervisning
- Alla barns rätt till likvärdig utbildning – ett utvecklar arbetsätt för barn i behov av särskilt stöd
- En förskola ett arbetslag – en översyn av och utveckling av arbetslaget och gemensamt ansvar för förskolans utveckling

Förväntat resultat

- Tillgången till digitala verktyg i förskola har ökat.
- Fler vårdnadshavare är nöjda med att de kan kommunicera digitalt med förskolan.
- Fler vårdnadshavare är nöjda med att deras barn använder digitala verktyg i sitt lärande.
- Förskolans självvärdering visar en högre måluppfyllelse inom området "Den pedagogiska miljön".
- Förskolans självvärdering visar en högre måluppfyllelse utifrån kvalitetsindikatorn inom området "Den pedagogiska miljön".

- Vårdnadshavarna upplever en ökad nöjdhet med att pedagogiska miljön på förskolan uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.
- Förskolans självvärdering visar på en ökad måluppfyllelse inom områdena språk, matematik och naturvetenskap.
- Utvecklat arbetssätt kring barn i behov av särskilt stöd.
- Barn i behov av särskilt stöd uppmärksammas tidigt och erbjuds stödinsatser i samverkan med vårdnadshavare.

Uppföljning

Projektledare har regelbundna uppföljningsmöten med avdelningschef samt deltar regelbundet på avdelningens ledningsgrupp. Förskolorna genomför sin årliga självvärdering, WKI under året. Vårdnadshavarnas årliga förskoleundersökning genomförs i inledningen av året och en utveckling utifrån indikatorerna kommer därför inte att helt kunna avläsas förrän våren 2019.

Pedagogisk utvecklingsledare har regelbundna uppföljningsmöten med avdelningschef samt deltar regelbundet på avdelningens ledningsgrupp. Utvecklingsgrupp, biträdande förskolechefer, deltar på gemensamma utvecklingsdagar. Förskolorna genomför sin årliga självvärdering, WKI under året. Vårdnadshavarnas årliga förskoleundersökning genomförs i inledningen av året och en utveckling utifrån indikatorerna kommer därför inte att helt kunna avläsas förrän våren 2019.

Uppföljning på arbetet sker terminsvis vid barnkonferenser mellan stödenhet och förskolenhet. En uppföljning på insats och effekt behöver utvecklas på individnivå.

Förslag till kommunfullmäktige/stadsledningskontoret

Beslut om att Farsta stadsdelsförvaltnings språkverksamhet i samverkan med Stockholms stads landsting ombildas till en anslagsfinansierad språkförskola där ansökningar om plats och beslut om placeringar görs på samma villkor som stadens övriga språkförskolor.